

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Мюсюлманско изповедание
Главно мюфтийство

ЧАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх № КВАЧ-85317-12
дата 28.05.2018
BULGARİSTAN CUMHURİYETİ
Müslümanlar Diyaneti
Başmüftülüğü

Изх. №18.01.01/0330
Дата:23.05.2018 г.

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛНА
КОМИСИЯ ПО ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА
И ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ДО
Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

СТАНОВИЩЕ

Относно: Законопроект на закон за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията с № 854-01-04/4.05.2018г. с вносител народните представители: Корнелия Петрова Нинова, Цветан Генчев Цветанов, Мустафа Сали Карадайъ.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА И ПРАВАТА НА ЧОВЕКА,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И
ФИНАНСИ,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

С настоящето от името на ръководството на Мюсюлманско изповедание, излагаме позицията си по така предложения законопроект № 854-01-04/04.05.2018 г.

На първо място искаме да изкажем своята благодарност за законодателната инициатива. Приветстваме всяко законодателно предложение, което цели да разреши проблеми от всякакво естество на различните вероизповедания и цели създаването на по балгоприятна среда за представителите на различните вероизповедания, за общуването между различните вероизповедания и взаимопомощта между държавата и вероизповеданията.

Подкрепяме голямата част от целите на законопроекта, тъй като целят да уредят финансови проблеми на вероизповеданията. Същевременно вярваме, че всички промени в сега действащия Закон за вероизповеданията не трябва да противоречат с основни документи, като Конституцията на Република България, Европейска конвенция за правата на човека и Хартата на основните права на Европейския Съюз. От друга страна промените трябва да съдържат текстове, които да се ръководят от принципите на правовата държава. Уреждането на казусите да става въз основа на обективни принципи и да не се допускат двусмислени фрази, които при прилагането им да доведат до субективни интерпретации.

В останалата част законопроектът е притеснителен за нас в следните насоки:

Предоставяне на повече правомощия на изпълнителната власт чрез Дирекция „Вероизповедание” към Министерски съвет за сметка на правомощията на органите на Изповеданията. Законопроектът предвижда ограничение на получаване на финанси от източници различни от българската държава и ограничение по разходването им. Също се превижда изпълнителната власт да разрешава в отделни случаи какви финанси да се получават и как да се харчат, като тези неща противоречи с конституционния принцип на разделение между държава и вероизповеданията. Намесата на държавата чрез законодателната и изпълнителната власт по отношение финансите на изповеданията трябва да е ограничена до създаване на правила и осъществяване на контрол по отношение на държавните средства, т.е. по отношение на заприходяването и разходването на публичните средства, предоставени на изповеданията или техни институции чрез субсидия или друг способ.

Останалото имущество и финанси на изповеданията се явяват частни средства, тъй като самите изповедания, дори и институции с публични функции са частноправни субекти, съществуващи не по силата на закона/с изкл. БПЦ/, а по волята на членовете на религиозната общност, регулирайки дейността си с уставите. Поради това считаме, че държавата не следва да ограничава нито способите на придобиване, нито способите за изразходване на имущество и финанси, когато това не противоречи на останалите закони на страната, тъй като това би било проява на намеса на държавата във вътрешните работи на изповеданията и ограничаване на правото на вероизповедание.

Не се противопоставяме на желанието да бъде създаден законов ред, по който отчитането на придобитите и изхарчени средства да стане публичен, както и да има определен уведомителен режим за определени финансови операции с цел да се предотврати изпиране на пари и да е възможен мониторинг от страна на държавните контролни органи по отношение на всички финанси на изповеданията.

Заличаване на Висшият ислямски институт.

Законопроектът предвижда изцяло нова редакция на сегашният чл. 33 ЗВ, като в новата редакция не е предвиден сегашната ал. 7, въз основа на която съществува това учебно заведение. Проектният текст предоставя възможност за откриване на висше училище само по реда на Закона за висшето образование, което няма да е възможно моментално с влизането в сила на закона, а ще са необходими години време, а това означава в този период ВИИ да не съществува и да не се подготвят необходимите кадри.

В конкретика по текстовете, изразяваме следното:

1.С чл. 6, т. 7 според нас се въвежда ограничение за различни по вид обучения – курсове, квалификации и Висше духовно образование.

Статута на средните духовни училища и правото да се учредяват се урежда вече в ЗПУО, но при липса на този текст курсовете за имами, школите за хафъзи, Куран курсовете, остават без правно основание или ще се даде възможност за интерпетация и тези дейности да бъдат разглеждани, като незаконни.

2.В чл. 21 се предвиждат нови алинеи 4-20, касаещи субсидирането на изповеданията. Нещо, което както завихме подкрепяме, в случая е обвързано със самоопределянето на лицата при последното преброяване. Но при досегашното преброяване самоопределянето е като религиозна принадлежност, а не като принадлежност към определена религиозна институция на конкретно вероизповедание. Защото масовите самоопределили се в България като мюсюлмани, могат допълнително да се самоопределят и като сунити-ханефити, шиити, алевити и т.н. Така, че трябва да е налице и корекция на нормативите регулиращи статистиката и преброяването на населението, за да е възможно при следващо преброяване да се самоопредели лицето, като член дадено изповедание с конкретна религиозна институция, което е различно от религиозна принадлежност. В противен случай не само при мюсюлманското, но и при други вероизповедания е възможно да се направят опити с некоректен анализ на данните и опит за манипулация, че към някое отделило се изповедание се числят повече отколкото към основното.

Предвид гореизложеното и с цел да се избегнат каквито и да било субективни интерпретации считаме, че е по-добре да е предвидена по сложна формула за изчисляване, която да определи ясни и обективни правила, в която трябва да се вземе предвид колко свещенослужители средно са осигурявани през последните десет години например, колко ДДС е начислено и колко осигурителна тежест се пада на съответното изповедание, както и с оглед следващите проектни разпоредби да се взема предвид за какво са необходими, тъй като законопроектът прави разлика между капиталови и текущи разходи, като при нас по-голям проблем са текущите разходи, които са необходими и неотложни. От друга страна е предвидена горна граница на финансиране. С оглед на желанието на Законодателя да разреши един от основните проблеми на изповеданията и гарантира постоянството и планирането смятаме, че би било целесъобразно да се гарантира един минимум на евентуалната субсидия, като 10 лева/ самоопределило се лице. Законодателно целесъобразно е тези граници да се поставят или обвържат със Закона за държавния бюджет, който се изработва за всяка година според конкретната икономическа обстановка в страната, която добра или лоша в повечето

случаи е в растеж, докато предложението предвижда фиксирана горна граница, която дори и при едни добри икономически показатели за страната да не би могла да се повиши.

Не е предвиден ред за държавно финансиране на традиционни вероизповедания, към които се числят под един процент от населението на страната. Предполагаме, че това е продикутивано регистрирания голям брой вероизповедания и че създаването на такъв принцип би стимулирало ненужно регистриране на още вероизповедания и дори разделение на съществуващи, единствено с цел получаване на държавно субсидиране.

Но считаме, че би могло да бъде намерен вариант, като например Дирекция „Вероизповедания“ да разпределя между вероизповеданията, които представляват под един процент от населението, субсидия, която ежегодно се определя със Закона за държавния бюджет.

3. В проектния текст на чл. 28, ал. 1 се предвижда „дарение за целеви социални помощи“. Текстът създава объркване по отношение на социалните помощи, както при получаването така и при разходването им. Като конкретния текст създава объркване с думата „целеви“. Поглеждайки и следващите проектни текстове ал. 2 и ал. 3, това, което не е ясно е може ли да се получават дарения за социални помощи, които изповеданията да преразпределят към определени групи от обществото по свои правила. При нас имаме опит с конкретно констатирано нарушение на закона с ревизионен акт, тъй като на част от свещенослужителите са изплащани дарения, а следвало да се зачитат като заплати, тъй като били периодични. Без никой да е отчетел волята на дарителя и необвързаността с трудовата дейност на крайния получател на дарението. От друга страна в ал. 3 е предвидено изискването за разрешение от Дирекция вероизповедания за получаване на конкретни дарения. Не е отчетено, че дарението е вид богослужение и този акт не винаги трябва да изкарва на яве даряващия, мисля, че изискването на закона, принуждава вероизповеданията да се запознават с личността на даряващия в детайли, които нямат общо с желанието му за изпълнение на негово религиозно задължение. Въвеждането на подобна разпоредба е, като изискване да се въведе задължение за религиозните служители да докладват на компетентните служби за престъпления, за които са узнали от изповедта на извършителя, което не е прието никъде по света, където правото за вероизповедание бива разбираемо правилно. Физическо лице чужд гражданин-бежанец, имигрант или какъвто и да е, при определени условия има религиозното задължение да даде определени средства – при мюсюлманите – „садъка“, „фитир“, „зекят“ и т.н. Подобно ограничение за физически лица е недопустимо, а и за юридически също, още по специално за такива създадени с нестопанска цел.

Изискването за разрешение от дирекция „Вероизповедания“ противоречи на принципа на свободата на вероизповедание и отделеността на държавата от вероизповеданията. Същевременно не са предвидени определени обективни критерии, по които да се ръководи Дирекция „Вероизповедания“, което дава възможност за евентуални субективни действия. С този текст Директор на дирекция „Вероизповедания“ бива поставен йерархически над всички духовни водачи на различни вероизповедания в страната. Ако законодателите имат притеснение от финансирането, то може да се уреди, като уведомителен режим и не само до дирекция „Вероизповедания“, но уведомяването да стига до ДАНС, НАП и други институции ако е необходимо, но не и да се очаква разрешение от изпълнителната власт да се получи или не и как да бъде харчено, като при уведомителния режим следва да се отчете и волята на даряващия, който желае да не се узнава личността му и именно поради това и няма по

норамлно това дарение да става и да се разпределя чрез други юридически лица, създадени с тази цел.

И остава неясен върпоса с кутиите за дарения, поставени по джамии и на други места, като считаме, че следва те бъдат упоменатаи, като изрично изключение от текста.

4. В чл. 29 се говори за правоотношенията между свещенослужители и вероизповедания и че те се уреждат от уставите на съответното изповедание. В този ред следва да се разшири разпоредбата. В момента тези правоотношения са основно трудови. Правоотношенията с един свещенослужител могат да възникнат, изменят и прекратят при реда и условията на КТ. Що се касае до здравни и осигурителни права на свещенослужителите, то те трябва да бъдат приравнени с трудовите договори, но що се касае до изискванията да заемат религиозни длъжности, то те не могат да се свеждат до реда по КТ и най-вече при прекратяването. Ярък пример имаме при монасите, които за да встъпят в определен духовен сан, трябва да са неженени и ако евентуално се ожени по Кодекса на труда няма законово основание за прекратяване на трудовото правоотношение между монаха и съответната религиозна институция, но семейното му положение е несъвместимо със заемания духовен сан. Ето защо трябва по-ясна уредба на отношенията между свещенослужителите и религиозните институции, за да бъдат от една страна гарантирани осигурителните им права, но от друга дейността им да бъде разграничена от обикновен род трудова дейност, т.е. възникването, изменението и прекратяването на правоотношенията да бъде по ред различен от предвидения в КТ, което вероятно би наложило редица промени в КТ, КСО и др.

В т.1. и т. 2 се предвижда таван на заплатите на свещенослужители и служители, като според нас е добре текста да предвижда таван на частта от заплатите, която се осигурява от държавната субсидия, а не таван на заплатите, като цяло. Определени изповедания могат да си позволят да дадат и нещо допълнително над това което се изплаща от държавния бюджет, което е много малко вероятно, но едва ли с нещо би нарушило обществения интерес.

5. В чл. 30 „лечебни и социални заведения“ се заменят с понятието „лечебни и социални институции“. Като законопроектът не предвижда по смисъла на кой закон трябва да се разбира „социална институция“ и по смисъла на кой закон да се разбира „образователна институция“. Виждаме проблем, че някои съществуващи към момента по-скоро „заведения“, като Куран курсове, школи за хафъзи могат да престанат да съществуват поради възможността за различна интерпретация на закона, както проблем би било и осигуряването на социална кухня, каквито практики имаме и възможно ограничение на ред дейности, които могат да бъдат разглеждани като социални, а нямаме учредена „социална институция“ по смисъла на кой да е закон.

6. Предложеният текст на чл. 33, ал. 3, предвижда и друго финансиране на изповеданията, предназначено за духовните училища, което е съгласно чл. 282, ал. 1, т.1-6 ЗПУО, като тази разпоредба касае финансиране за дейностите, които ограничително са изброени в чл. 280, ал. 3 ЗПУО. Това от една страна не са всички дейности, които се нуждаят от финансиране в училищата и от друга при зададените критерии за определяне на размера на финансирането в ЗПУО финансирането може да се окаже недсотатъчно за училището дори и само за дейностите по възпитание и обучение. Поради, което също считаме, че не трябва да бъде ограничавано финансирането на вероизповеданията от различни източници,

включително от чужбина и специално за дейности по образованието. Ограничаването на пряко финансиране на изповеданията, ограничава косвено финансирането за образование, което в духовните училища е светско. При вероятността все пак да се приемат и влязат в сила разпоредбите на проектозакона, които предвиждат ограничаване на финансирането от определени външни източници, то би трябвало да се предвиди разпоредба, която допуска изключение от тези правила, когато финансирането касае дейности по образованието, независимо от какво естество.

7. В чл. 36, ал. 6 се предвижда Дирекция „Вероизповедания“ да осъществява контрол на учебното съдържание и заверява, издаваните от духовните висши училища дипломи. Образованието във висшите духовни училища, които не са учредени по реда на Закона за висшето образование е конфесионално, което означава, че не следва да се предоставят компетентности на Дирекция „Вероизповедания“, както по отношение на контрола на учебното съдържание, така и по отношение на заверките на дипломите. Определянето и контрола на съдържанието, както и заверката на дипломите е от компетентността на съответната религиозна институция към настоящия момент и така трябва да остане. Докато при висшите училища учредени по реда на Закона за висшето образование, компетентностите по контрол са уредени в същия закон, като също що се касае до контрола по религиозното съдържание и заверка на дипломи, то компетентността отново трябва да е предоставена на религиозната институция.

8. В редакцията на чл. 33, както вече отбелязахме липсва ал. 7, въз основа на която до момента съществува Висшият ислямски институт. Ако законът бъде приет в този вариант, то поне следва да се даде подходящ период, в който конкретното учебно заведение да запази статута си и придобие друг по реда на ЗВО, въпреки, че според досегашния опит това е трудна процедура и отпадането на този текст с голяма вероятност ще заличи единственото висше духовно мюсюлманско училище в България и отново ще се търсят кадри от чужбина и/или завършили в чужбина.

Извън гореизложеното, необходимо за обществото е и разширяването на някои разпоредби на Закона за вероизповеданията, в смисъл, който гарантират по-свободно и по-лесно упражняване на правото на вероизповедание, както подобава на съвременна, демократична и толерантна страна.

С настоящия законопроект може да се въведе редакция на чл. 6, като се инкорпорира текст, който регламентира, че правото на вероизповедание включва и правото в обществени заведения и институции да се осигурява алтернативна храна според религиозните убеждения, като такава е важно да бъде осигурявана в болнични заведения, училища, детски градини, а и в местата за лишаване от свобода.

Също считаме, че е необходимо с настоящия законопроект да бъде инкорпориран текст, който да регламентира, че религиозни сгради, които са собственост на българската държава, общините или на учредени от тях юридически лица, когато е видно от исторически данни и е безспорно от архитектурата на сградата, че това е храм на определена религия, то тези сгради да бъдат предоставяни за ползване и стопанисване на съответните религиозни институции при заявено желание.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Отново изявяваме благодарност, както за законодателната инициатива, така и за предоставената ни възможност да изразим становище, като Ви уверяваме в готовността ни да си сътрудничим в изграждането на по-добра нормативна уредба, касаеща отношенията между държавата и вероизповеданията.

Пожелаваме най-вече здраве на всички народни представители и успешна работа, която да е ползотворна за цялото българско общество.

С уважение,

Д-р МУСТАФА ХАДЖИ
Главен мюфтия

